

Użądlenia, ukąszenia i uktucia owadów

Jak zareagować, gdy zbliża się do Ciebie osa, pszczoła lub szerszeń? Co zrobić, gdy dojdzie do użądlenia?

Zwykle użądlenie jest niegroźne i powoduje jedynie zaczerwienienie, ból lub pieczenie. W skrajnych przypadkach może doprowadzić do wstrząsu anafilaktycznego.

Na jakie owady trzeba uważać

Osy i szerszenie

Te owady mają żądło bez haczyków. Nie giną po ataku i mogą użądlić kilkakrotnie. Szerszenie zwykle unikają ludzi, chociaż potrafią też użądlić nieatakowane. Osy nie są agresywne, ale bywają ciekawskie i lubią podlatywać blisko ludzi. Zdarzają się sytuacje, w których osy i szerszenie są groźne. Atakują, kiedy poczują zagrożenie, np. z powodu gwałtownego ruchu. Jeżeli znajdziesz się za blisko gniazda, możesz zostać wysłedzony przez jego strażników i zaatakowany.

Pszczoły i trzmiele

Duże haczyki na żądle nie pozwalają pszczole wyciągnąć go z ciała człowieka – odlatując, rozrywa swój odwłok i ginie. Po użądleniu natychmiast wyjmij żądło, zdezynfekuj ranę i przykładaj okłady z kwaśnej wody. Pamiętaj, że pszczoły nie atakują bez powodu.

Nie wyskubuj żądła pszczoły palcami ani nie naciskaj go, bo wtedy jeszcze więcej jadu owada dostanie się do Twojego ciała.

Długie, ostre żądło trzmiele nie ma ząbków na szczecinie – owad może wyciągnąć je z rany, nie uszkadzając odwłoka. Trzmiele są owadami łagodnymi, atakują tylko w obronie, a ich jad jest mniej toksyczny od jadu pszczoły.

Komary i meszki

Uktucia trąbką komara nie są niebezpieczne dla zdrowia. Zwykle powodują jedynie podrażnienie i swędzenie, chociaż coraz częściej pojawiają się silniejsze reakcje alergiczne. Ludzi atakują komarzyce, które potrzebują krwi i zawartych w niej składników do złożenia jaj. Niektóre gatunki komarów przenoszą niebezpieczne choroby, jednak nie występują one w Polsce. Przed atakami ze strony komarów możesz się chronić, stosując różne środki odstraszające dostępne w sklepach.

Dla ludzi groźne są samice meszek. Ich ukąszenia mogą powodować silne obrzęki, zaczerwienienia i wysoką gorączkę. Meszki wydzielają silnie toksyczną ślinę. Ich aparat gębowy jest przystosowany do rozcinania skóry i zakotwiczenia się w niej przy pomocy haczykowatych włosków na szczękach. Z tak powstałej ranki samice wysysają sączącą się krew. Atakują chmarami, wciskają się wszędzie – do uszu, nosa, wpadają pod powieki i do gardła. Ich ugryzienie może powodować – częściej niż w przypadku komarów – obrzęki, zaczerwienienia i wysoką gorączkę.

Kleszcze

Co zrobić, gdy odkryjemy, że wbił nam się kleszcz? Odpowiedź na to pytanie znajdziesz w artykule [Gdy ukąsi Cię kleszcz](#).

Jak zachować się przy kontakcie z owadem

Przestrzegaj kilku zasad:

- Unikaj przechodzenia w pobliżu gniazda os, bo możesz zostać zinterpretowany przez nie jako zagrożenie i zaatakowany.
- Gdy zbliża się do Ciebie pszczoła, osa lub szerszeń, unikaj gwałtownych ruchów, nie próbuj ich uderzyć.
- W razie ataku osłoń głowę rękami lub odzieżą, a z niebezpiecznej okolicy oddalaj się powoli. Przed pszczołami najlepiej schronić się w ciemnym pomieszczeniu – wylecą do światła.
- Gdy koło Ciebie ktoś został użądlny, oddal się z nim co najmniej na 50 m. Inne owady mogą bowiem przybyć na pomoc atakującemu i użądlić ponownie.

Jak postępować po użądleniu

Na ogół kiedy użądlił nas owad, pomoc medyczna nie jest potrzebna. Możesz jednak zastosować środki redukujące objawy, zwłaszcza w przypadku użądlenia w miejscu wrażliwym, np. okolicach oczu.

Natomiast jeżeli użądlenie nastąpiło w jamie ustnej lub gardłowej, co zdarza się niezwykle rzadko, trzeba przewieźć poszkodowanego do szpitala. Mogą bowiem zostać zablokowane drogi oddechowe.

Pierwsza pomoc w przypadku użądlenia:

- przetrzyj miejsce użądlenia środkiem dezynfekującym
- jeśli użądliła pszczoła, jak najszybciej usuń żądło – podważ je paznokciem lub końcem szpilki
- zdejmij biżuterię z okolic użądlenia
- zabierz osobę użądlną ze słońca
- osoba użądlna powinna położyć się i nie chodzić

- nie pozostawiaj osoby użądłonej samej.

Dodatkowo możesz:

- podać środek przeciwbólowy i uspokajający
- podać leki przeciwzapalne (np. aspirynę) lub preparaty odczulające (np. wapno musujące, leki antyhistaminowe)
- miejsce użądlenia obłożyć zimnym kompresem z kwaśnej wody
- miejsce użądlenia posmarować kremem antyseptycznym
- miejsce użądlenia przetrzeć octem, plasterem cebuli, rabarbaru lub korzeniem pietruszki
- użądloną kończynę unieść do góry, żeby zmniejszyć obrzęk.

Sytuacje ekstremalne:

- Użądlenie w nasadę języka lub usta może grozić uduszeniem. W tym przypadku rozpuść w ustach jedną łyżeczkę soli kuchennej, która wypłucze jad z błony śluzowej. Powtórz ten zabieg. Sprawdza się także ssanie kawałka lodu lub szybkie przełykanie zimnych napojów.
- W przypadku niebezpiecznego użądlenia w gałkę oczną, włóż głowę pod kran i wpuść do oka strumień wody, aby wypłukać jad. Następnie wpuść do worka spojówkowego jedną kroplę roztworu kortyzonu.
- Niewykluczone, że u osoby silnie pożądlonej wystąpią omdlenia i wymioty. Mogą one doprowadzić do zapaści, a nawet śmierci.
- Postęp reakcji alergicznej można wstrzymać dzięki wstrzyknięciu adrenaliny – samodzielnie lub przez lekarza. Pacjenci stosujący tę formę zabezpieczenia nie powinni nigdy się z takim zestawem rozstawać.

Osobom uczulonym na jad lub silnie pożądlonym szybko zapewnij pomoc lekarską.

Jak postępować przy reakcji alergicznej

Rozróżnia się 4 stopnie nasilenia reakcji alergicznych. Nie wszystkie objawy muszą występować zawsze:

- stopień 1 – swędzenie, zaczerwienienie i obrzęki (pokrzywka) obejmujące całe ciało
- stopień 2 – objawy stopnia 1 plus dolegliwości jelitowe (wymioty, biegunka)
- stopień 3 – objawy stopnia 1 i 2 plus trudności z oddychaniem i uczucie duszenia się
- stopień 4 – objawy stopnia 1, 2 i 3 plus kołatanie serca, krótkotrwała utrata przytomności, wstrząs anafilaktyczny (któremu towarzyszą zawroty głowy, nadmierne pocenie się i zimne dreszcze).

Jeśli pojawi się podwyższona temperatura ciała lub reakcji 1. stopnia, skontaktuj się z lekarzem domowym. Może on zdecydować, by przez jakiś czas obserwować rozwój objawów. Zalecana jest obserwacja w szpitalu, ponieważ objawy mogą się po pewnym czasie nasilić. Jeśli wystąpią wymioty, a bezwzględnie gdy zaobserwujesz objawy charakterystyczne dla stopni 3. i 4., konieczne jest natychmiastowe przewiezienie poszkodowanego do szpitala.

Reakcja alergiczna może wystąpić natychmiast po użądleniu lub po upływie minut czy nawet godzin od chwili użądlenia (do 24 godzin). Stanowi duże zagrożenie. Osoby, które miały wcześniej kontakt z jadem owadów, mają 60 proc. szans, że kolejne użądlenie doprowadzi do podobnego lub nawet cięższego stanu.

Poza silną reakcją alergiczną (stopień 4) może również pojawić się hiperwentylacja, spowodowana lękiem po ukąszeniu owada. Reakcja ta może prowadzić do utraty przytomności. Również w takim wypadku natychmiast wezwij pogotowie ratunkowe.

Jak unikać użądlenia

Żeby zapobiec użądleniu, unikaj kontaktu z owadami:

- nie przebywaj w pobliżu pasiek
- nie przebywaj w pobliżu kwitnących roślin i dojrzałych, opadłych na ziemię owoców
- nie jedz słodkich posiłków na świeżym powietrzu
- sprawdzaj, czy we wcześniej otwartych puszkach i butelkach nie ma owada
- nie chodź boso po łąkach – pszczoły lubią koniczynę, a wiele os buduje gniazda położone na ziemi lub tuż pod jej powierzchnią
- nie używaj mocno perfumowanych kremów, dezodorantów, szamponów, płynów po goleniu, które drażnią osy
- unikaj wzorzystej, jaskrawej i lejącej się odzieży
- szczelnie zamykaj kubły z odpadkami i resztkami żywności
- zamontuj w oknach odpowiednio gęstą siatkę izolującą od owadów
- zamykaj okna w ciągu dnia, jeśli nie masz siatki izolującej
- przy jeździe motocyklem noś hełm ochronny i rękawiczki
- nie otwieraj okien w samochodzie
- jeżeli zauważysz martwą pszczołę lub osę, przygotuj się, że w pobliżu znajdują się inne, żywe
- bądź ostrożny przy pracy w ogrodzie, okryj się na tyle szczelnie, na ile to możliwe
- unikaj miejsc karmienia zwierząt – rozsypane resztki karmy przyciągają osy i pszczoły
- nie potrzásaj konarami drzew, ani nie ruszaj opadłych drobnych gałęzi – tam osy budują swoje gniazda.

Pot i dwutlenek węgla przyciągają żądłące owady, więc przy gimnastyce lub innej aktywności ruchowej na świeżym powietrzu istnieje największe niebezpieczeństwo użądlenia.

Jeśli zauważysz gniazdo lub rój owadów:

- nie zbliżaj się do nich na odległość mniejszą niż 20 m w terenie otwartym lub wyjdź z pomieszczenia, w którym znajdują się owady
- nie próbuj samodzielnie usuwać roju czy gniazda
- nie drażnij owadów, nie rzucaj w nie przedmiotami, nie spryskuj wodą lub środkami owadobójczymi
- ostrzegaj o ich obecności osoby zbliżające się do miejsca, w którym przebywają owady
- w przypadku rozdrażnienia kolonii spokojnie oddal się na bezpieczną odległość od gniazda, nie wykonuj żadnych niepotrzebnych agresywnych ruchów
- w przypadku ataku osłoń głowę i twarz rękami lub ubraniem, nie opędzaj się rękami od owadów
- zawiadom kompetentne osoby (straż pożarną lub specjalistyczną firmę) o pojawieniu się w Twojej okolicy roju os lub szerszeni.

Jak zapobiegać zakładaniu kolonii

Aby zniechęcić osy do zakładania kolonii, wiosną przeglądaj szopy, altanki, poddasza budynków mieszkalnych i usuwaj z nich zauważone zaczątki gniazd. Wszystkie otwory w budynku, którymi osy mogą przedostać się do środka (także otwierane okna), zabezpiecz siatkami o trzymilimetrowych oczkach. Nie lekceważ pojedynczych osobników (zwłaszcza szerszeni) szukających miejsca na gniazdo – trzeba je zniszczyć, zanim założą kolonię.